

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1542
Land:	Irak
Kilde:	Landinfo
Titel:	Videreføring av statsborgerskap til barn
Udgivet:	12. december 2023
Optaget på baggrundsmaterialet:	9. februar 2024

Irak: Videreføring av statsborgerskap til barn dersom kun mor er irakisk borger

- Har irakiske mødre mulighet til å videreføre sitt statsborgerskap til sine barn dersom barnet er født utenfor Irak, og far er utenlandsk borger, ukjent eller statsløs?

Videreføring av statsborgerskap

Denne responsen ser på hvorvidt en irakisk kvinne har mulighet til å videreføre sitt irakiske statsborgerskap til sine barn dersom barnets far ikke er iraker, og barnet er født utenfor Irak. Responsen går først gjennom de aktuelle bestemmelsene i lovverket, og ser så på prosedyren for å søke om statsborgerskap i slike tilfeller. Responsen kommenterer også praksis knyttet til anvendelse av lovverket, men ofte i relativt generelle termer, da lite informasjon om dette er tilgjengelig.

Denne responsen bygger på to tidligere responser om samme tematikk: «Irak: Statsborgerskap for barn med ikke-irakisk far» fra 2013 og «Irak: Statsborgerskap for barn født i utlandet av irakisk mor og statsløs far (unntatt palestinere)» fra 2016.

Tilgang til statsborgerskap i Irak er basert på *jus sanguinis*-doktrinen, altså at statsborgerskap videreføres fra foreldre til barn (Yassen 2021, s. 7). Dersom far er iraker, vil barnet automatisk bli irakisk statsborger (UNHCR 2019a, s. 1). Dette slås også utvetydig fast i lovverket (Presidential Council of Iraq 2006b, artikkel 3, bokstav a; 2006a). Dersom kun mor er iraker, stiller det seg potensielt annerledes, som beskrevet nedenfor.

Statsborgerskap i irakisk lovverk

Artikkel 18 i den irakiske konstitusjonen omhandler statsborgerskap, og her slås følgende fast under punkt 2 (Transitional National Assembly of Iraq 2005):

Anyone who is born to an Iraqi father or to an Iraqi mother shall be considered an Iraqi. This shall be regulated by law.

Den aktuelle loven det refereres til er i dag loven om irakisk statsborgerskap, lov nr. 26 av 2006. I artikkel 3, bokstav a, slår denne loven fast følgende (Presidential Council of Iraq 2006a):

A person shall be considered Iraqi if:

- a. he/ she is born to an Iraqi father or an Iraqi mother;

I artikkel 4 heter det imidlertid at:

The Minister may consider Iraqi any person born outside Iraq to an Iraqi mother and an unknown or stateless father, if he chooses the Iraqi nationality, within one year from coming of age (reaching the age of maturity), unless he fails to do so, due to difficult circumstances, provided that he is residing within Iraq at the time of application for the Iraqi nationality.

Loven er således tvetydig: På den ene siden slås det fast at et barn født av en irakisk mor skal anses som iraker, men i neste artikkel kommer det klart frem at barn av irakisk mor og ukjent/statsløs far født utenfor Irak *kan* innvilges statsborgerskap dersom vedkommende søker om dette.

Dersom far er en kjent, utenlandsk statsborger

UNHCR skriver i en rapport fra 2019, med tittelen «Acquisition of Iraqi Nationality by a Child Born Outside Iraq», at et barn født av en irakisk mor og en kjent, utenlandsk borger i eller utenfor Irak vil kunne bli irakisk borger, så fremt visse administrative prosedyrer følges (UNHCR 2019a, s. 1).

Dette later til å være i tråd med hva Landinfo tidligere har fått opplyst i møter med irakiske myndigheter. I møte med nasjonalitetsdirektoratet i Bagdad i mars 2022, ble vi fortalt at irakiske kvinner i utgangspunktet har rett til å videreføre sitt irakiske statsborgerskap til sine barn dersom far ikke er irakisk borger, men at dette i praksis innebærer en relativt krevende og byråkratisk prosess (Musa 2022). Det ble ikke presisert hvorvidt det var av betydning om barnet ble født i eller utenfor Irak.

I en annen rapport, også denne fra 2019 og med tittelen «Background Note on Gender Equality, Nationality Laws and Statelessness 2019», skriver imidlertid UNHCR (2019b, s. 7) følgende:

In Iraq, although the Iraqi Constitution of 2005 establishes gender equality by providing that nationality is acquired by descent from either men or women, Iraq's 2006 nationality law limits the ability of Iraqi women to confer nationality on children born outside the country. For such births, the child of an Iraqi mother may apply for Iraqi nationality within one year of

reaching majority, providing that the child's father is unknown or stateless and the child is residing in Iraq at the time of the application.

Her later det altså til at videreføring av mors irakiske statsborgerskap til et barn født utenfor Irak kun er mulig dersom far er ukjent eller statsløs.

Dersom far er ukjent eller statsløs

Tilgjengelige kilder ser ut til å være samstemte i at et barn født av en ukjent eller statsløs far og en irakisk mor *utenfor* Irak kan søke om irakisk statsborgerskap, men at det ikke er noen automatikk i at dette innvilges. UNHCR skriver i rapporten referert til i forrige avsnitt, «Background Note on Gender Equality, Nationality Laws and Statelessness 2019», at barnet i slike tilfeller kan søke om irakisk statsborgerskap, men skriver ikke at det er gitt at en slik søknad innvilges.

I den andre UNHCR-rapporten referert til ovenfor, «Acquisition of Iraqi Nationality by a Child Born Outside Iraq», kommer det klart frem at barnet kan søke, men at det ikke er gitt at statsborgerskap innvilges. Rapporten er videre klar på at søknadsprosedyren vil kunne være krevende (UNHCR 2019a, s. 1-2):

Although the Iraqi Constitution of 2005 establishes gender equality by providing that nationality is acquired by descent from either men or women, Iraq's 2006 nationality law limits the ability of Iraqi women to confer nationality on children born outside the country. For such births, and when the father is unknown or stateless, the acquisition of nationality is only possible under limited circumstances as set out in article 4 of the Nationality Law (...).

The procedural requirements for demonstrating that the father is stateless are strict and may be difficult to fulfil in practice. Furthermore, the final decision is subject to the discretion of the Iraqi government: even if all legal requirements have been established to the satisfaction of the government, it retains the discretion power to deny applications for Iraqi nationality.

Dette er også i tråd med formuleringen i loven, hvor det i artikkel 4 heter at innenriksdepartementet ved ministeren *kan* innvilge statsborgerskap i slike tilfeller.

Søknad om irakisk statsborgerskap

Det irakiske utenriksdepartementet beskriver på sine nettsider prosedyrene for å søke om statsborgerskap etter bestemmelsene i artikkel 4 i statsborgerskapsloven (Ministry of Foreign Affairs (MOFA) u.å.). Beskrivelsen er ikke særlig detaljert, men det fremgår at søknaden rettes til innenriksdepartementet, slik det også står i loven. Videre kommer det frem at vedkommende må bo i Irak når det søkes om statsborgerskap, igjen i tråd med hva som fremgår av statsborgerskapsloven.

I Landinfos respons fra 2013 spesifiseres det at barnet må ha bodd i Irak i minimum ett år før det kan innvilges statsborgerskap (Landinfo 2013, s. 1). Barnet må videre søke innen ett år etter at det blir myndig, altså innen fylte 19 år (Landinfo 2016, s. 1; UNHCR 2019a, s. 2). I loven står det videre at barnet ikke kan søke *før* det har fylt 18 år; i den arabiskspråklige originalversjonen heter det at barnet må velge (hvilket fordrer å søke) irakisk statsborgerskap «innen ett år etter datoen for å ha nådd myndig alder [i definisjonene spesifisert til 18 år]» (Presidential Council of Iraq 2006b, Landinfos oversettelse; se også Vilardo & Bittar 2018, s. 12).

Det fremgår av Landinfos respons fra 2013 at det er søknaden som må registreres innen barnet fyller 19; kravet om ett års botid gjelder innvilgelse av statsborgerskap, ikke muligheten til å søke (Landinfo 2013). Søknad om irakisk statsborgerskap må med andre ord registreres i tidsrommet mellom barnets 18- og 19-årsdag, og barnet må bo i Irak når søknaden registreres. Dersom barnets far er statsløs, må dette dokumenteres (UNHCR 2019a, s. 2).

Ettersom barnet når det søkes ikke er irakisk borger, er det heller ikke registrert i det irakiske sivilregisteret. Barnet må registreres, og dette skal skje ved ankomst til Irak (Landinfo 2013). Det må i denne forbindelse legges frem en fødselsattest, og for barn født i utlandet gjelder i så henseende egne prosedyrer. Alle detaljer knyttet til registrering i folkeregisteret er beskrevet i Landinfos temanotat «Irak: Sivilregister, ID-dokumenter og pass» fra august 2023 (s. 11-13).

Når barnet registreres, må foreldrene i utgangspunktet også fremlegge ekteskapsattest, med mindre ekteskapet allerede er registrert. Dersom foreldrene ikke kan legge frem ekteskapsattest, vil dette utgjøre et problem. Da må man vanligvis først få godkjent og etterregistrert ekteskapet gjennom rettsvesenet, for deretter å få registrert barnet (Abd al-Jabbar 2022; Arif & Hussein 2022). Samtidig fremgår det av lovens artikkel 4 at det skal være mulig å registrere barn med ukjent far. Landinfo har ikke funnet detaljert informasjon om eventuelle prosedyrer for dette.

Dersom far er statsløs palestiner

Dersom far er statsløs palestiner, vil to bestemmelser i nasjonalitetsloven av 2006 komme opp mot hverandre: Bestemmelsen i artikkel 4 som sier at barnet i slike tilfeller *kan* innvilges irakisk statsborgerskap og bestemmelsen i artikkel 6, nr. 2, som sier følgende (Presidential Council of Iraq 2006a):

Iraqi nationality shall not be granted to Palestinians as a guarantee to their right to return to their homeland.

Bestemmelsen i artikkel 6 er i tråd med bestemmelsene i Den arabiske ligas «Protokoll for behandlingen av palestinere i arabiske land», kjent som Casablanca-protokollen, undertegnet i 1965 (League of Arab States 1965).

Landinfo har via den norske ambassaden i Amman/Bagdad fått opplyst fra irakiske myndigheter at bestemmelsene knyttet til mors rett til å kunne videreføre sitt statsborgerskap vil veie tyngst i slike tilfeller, altså at det kan søkes om irakisk statsborgerskap for barnet (Norges ambassade i Amman/Bagdad 2023). Landinfo forstår det imidlertid slik at det her, som i andre tilfeller der far er statsløs, ikke vil være noen automatikk i at statsborgerskap innvilges.

Konklusjon

Tilgjengelige kilder gir noe motstridende opplysninger om mors mulighet til å videreføre sitt irakiske statsborgerskap dersom far ikke er iraker, og barnet er født i utlandet. Enkelte kilder viser til at barnet vil få irakisk statsborgerskap dersom far er en kjent, utenlandsk borger, dog etter noe byråkrati. I en rapport fra 2019 later imidlertid UNHCR til å si at barn født av en irakisk mor og en ikke-irakisk far i utlandet, kun kan søke om irakisk statsborgerskap dersom far er statsløs eller ukjent, i strid med en annen rapport fra samme organisasjon og fra samme år.

Tilgjengelige kilder er imidlertid samstemte i at det er mulig å søke om irakisk statsborgerskap dersom barnets far er ukjent eller statsløs, men at prosedyren vil være krevende, og at det ikke er gitt at en slik søknad innvilges.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Muntlige kilder

Abd al-Jabbar, Hassan (2022). Førstedommer, personstatusdomstolen i al-Ba'ya, Bagdad. Intervju i Bagdad, 28. mars.

Arif, Soran Ibrahim & Hussein, Farhad Hatim (2022). Henholdsvis dommer i sivildomstolen og aktor, Sulaimaniyya. Intervju i Sulaimaniyya, 30. mars.

Musa, Ali (2022). Brigadergeneral, Nasjonalitetsdirektoratet. Intervju i Bagdad, 27. mars.

Norges ambassade i Amman/Bagdad (2023). E-post, 7. desember.

Skriftlige kilder

Landinfo (2013, 19. desember). *Irak: Statsborgerskap for barn med ikke-irakisk far*. Oslo:

Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Irak-Respons-Statsborgerskap-for-barn-med-ikkeirakisk-far-19122013.pdf> [lastet ned 5. desember 2023].

Landinfo (2016, 30. september). *Irak: Statsborgerskap for barn født i utlandet av irakisk mor og statsløs far (unntatt palestinere)*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/10/Irak-Respons-Statsborgerskap-for-barn-f%C3%B8dt-i-utlandet-av-irakisk-mor-og-statsl%C3%B8s-far-GRHA-oppdatering-30092016.pdf> [lastet ned 5. desember 2023].

Landinfo (2023, 14. august). *Irak: Sivilregister, ID-dokumenter og pass*. Oslo: Landinfo.

Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2023/08/Temanotat-Irak-Sivilregister-ID-dokumenter-og-pass-14082023-2.pdf> [lastet ned 13. oktober 2023].

League of Arab States (1965, 11. september). *Protocol for the Treatment of Palestinians in Arab States ("Casablanca Protocol")*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/docid/460a2b252.html> [lastet ned 7. desember 2023].

Ministry of Foreign Affairs (MOFA), The Republic of Iraq (u.å.). *Nationality Cert*. Bagdad: MOFA. Tilgjengelig fra <https://mofa.gov.iq/nationality-cert> [lastet ned 24. mai 2023].

Presidential Council of Iraq (2006a). *Iraqi Nationality Law No. 26 of 2006*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/pdfid/4b1e364c2.pdf> [lastet ned 23. mai 2023].

Presidential Council of Iraq (2006b). 2006 لسنة (26) قانون الجنسية العراقية رقم [Iraqi Nationality Law No. 26 of 2006]. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=4b1e365a2> [lastet ned 23. mai 2023].

Transitional National Assembly of Iraq (2005). *The Constitution of Iraq*. Bagdad: Transitional National Assembly of Iraq. Tilgjengelig fra https://www.constituteproject.org/constitution/Iraq_2005.pdf?lang=en [lastet ned 31. august 2023].

UNHCR, dvs. United Nations High Commissioner for Refugees (2019a, mai). *Acquisition of Iraqi Nationality by a Child Born Outside Iraq*. Bagdad: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.ecoi.net/en/file/local/2007917/5cd198ad7.pdf> [lastet ned 28. november 2023].

UNHCR, dvs. United Nations High Commissioner for Refugees (2019b, 8. mars). *Background Note on Gender Equality, Nationality Laws and Statelessness 2019*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/docid/5c8120847.html> [lastet ned 5. desember 2023].

Vilardo, V. & Bittar, S. (2018, 13. desember). *Gender Profile Iraq. A situation analysis on gender equality and women's empowerment in Iraq*. Oxford: Oxfam & UN Women. Tilgjengelig fra <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620602/r-r-gender-profile-iraq-131218-en.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [lastet ned 18. januar 2021].

Yassen, Abdullah Omar (2021, mai). *Report on Citizenship Law: Iraq*. Firenze: Global Citizenship Observatory (GLOBALCIT), Robert Schuman Centre for Advanced Studies. Tilgjengelig fra https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/71403/RSCAS_GLOBALCIT_CR_2021_12.pdf?sequence=1 [lastet ned 23. mai 2023].

© Landinfo 2023

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.